

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Ústav etnologie

Celetná 20
116 42 Praha 1
Tel.: +420 221 619 622
E-mail: ethno@ff.cuni.cz

POSUDEK NA DIZERTAČNÍ PRÁCI:

Jana Kulhánková

„Maori Challenges to Mainstream Education: Case Study of Native Schools in New Zealand“

Katedra obecné antropologie FHS, Praha 2010, 111 s., přílohy

Dizertační práce J. Kulhánkové je bezesporu pozoruhodná. To není dáno pouze samotným tématem a předmětem autorčina bližšího zaměření, neboť ještě nedávno výrazně „exotické“ téma maorské populace Nového Zélandu (resp. jejích revitalizačních snah) se v poslední dekádě stalo frekventovanější také v rámci českých (slovenských) společenskovedních textů. Oceněnihodné je však samo pojetí a zpracování textu, výrazně překračující dosud mnohdy běžné spíše popisné, „pozitivistické“ způsoby psaní směrem k analyzujícímu a interpretačnímu rámci; přitom však autorka nepodléhá ani opačnému gardu – přehnané „postmoderní“ optice a jejímu diskurzu.

Jako zdařilé je možno označit i vlastní zpracování sledované tematiky maorské jazykové revitalizace, sledované zejména na poli školství. Oceněnihodným faktem je že autorka se přitom neomezuje pouze na jazykový aspekt, ale pojímá jej holisticky – v širokém sociokulturním kontextu. J. Kulhánková umí pracovat s literaturou a dalšími informačními zdroji, orientovat se v nich a využít je na podporu svých závěrů a stanovisek – jí uváděná zjištění se přitom zcela zásadní měrou opírají o vlastní empirickou zkušenost.

Do jisté míry jsou však sdělení práce limitována tím, že se autorka opírá zejména o zjištění z Jižního ostrova Nového Zélandu – tedy o oblast, ve které je podíl Maorů ve srovnání s některými regiony Severního ostrova výrazně nižší a kde je i role/možnost užití maorštiny jako jazyka běžné komunikace výrazně omezená. Je možno předpokládat, že řada zjištění (zejména v souvislosti s pozicí/rolí maorštiny jako především pouze kultovního/ceremoniálního jazyka) by byla zejména na východním pobřeží Severního ostrova výrazně jiná.

Vysoce je třeba hodnotit 4. kapitolu (Discussion), nejen diskutující a komentující v komprimované podobě souhrn v textu prezentovaných dat a zjištění, ale prokazující i autorčin vysoce poučený náhled do společenského (kulturního; lingvistického) pozadí sledované problematiky. Dobře zpracován je i pregnantní a sdělný Závěr.

V kontextu s informacemi o celosvětových trendech realizace etnojazykové revitalizace (s. 17/ nn) mohla být výrazněji zmíněna/komparována i konkrétní data o jiných (ne/úspěšných) revitalizačních snahách a hnutích.

Nadstandardně je zpracována také kapitola Metodologie; větší exaktnosti sdělení by však přispěly konkrétnější údaje o počtu informátorů/sledovaných osob.

Oddíl Literatura je obsažný a bohatý; nevyužity však zůstaly některé novější práce české/slovenské provenience na obdobná témata, kupř. texty L. Kollárové (viz sborník Ethnologia Actualis Slovaca 9/2009).

Celkově je dizertační práci J. Kulhánkové možno označit jako zdařilý, v českém společenskovědním kontextu mimořádně detailní a sofistikovaný monografický text na zvolené téma. Práce se na řadě míst (kupř. při sledování rodinného pozadí výuky maorštiny a vztahu k ní či v oddílu s tematikou učitelků maorštiny) pohybuje na interdisciplinární hranici antropologie, sociologie, psychologie a dalších společenských oborů. Pouze naznačeny či zcela stranou však zůstaly některé obecnější roviny, jež by sledovanou tematiku mohly zarámovat ještě detailněji či zasadit ji do dalších možných kontextů (kupř. fenomén reálnosti či naopak možné konstruovanosti maorských „tradic“; eventuální zneužívání pozice „domorodého obyvatelstva“ / „Maori z povolání“; příčiny relativní úspěšnosti maorského hnutí v porovnání s obdobnými snahami jinde apod. ...). Důkladné a nepovrchní zpracování takovýchto širších tematických rovin (zčásti ovšem naznačených ve zmíněném odd. 4) by již ale zřejmě přesahovalo možnosti dané rozměrem a záměrem dizertační práce.

Výrazně ocenit je třeba i skutečnost, že práce je napsána anglicky, což není na českých společenskovědních katedrách ani 20 let od „otevření se světu“ ani zdaleka obvyklou praxí.

Shrnutí: J. Kulhánková dokázala ve své dizertační práci nejen shromáždit a komparovat, ale také výrazně a zčásti i novátorsky analyzovat a interpretovat množství teoretických i empirických zjištění a informací. Práce vznikala systémově, s osobním nasazením a ve výrazném mezinárodním kontextu.

Text je tak možno na rovině dizertační práce možno považovat za vysoce kvalitní a plně jej doporučit k obhajobě.

Praha 25.5.2010

Prof. PhDr. Leoš Šatava, CSc.